

Perusopetuksen ja yleisen kirjaston yhteistyösopimus

Koulu _____

Kirjasto _____

Sopimuksen tavoitteet

Tällä sopimuksella sovitaan _____ koulun ja _____ kirjaston yhteistyöstä. Tämä yhteistyösopimus perustuu sekä kirjastolakiin (1492/2016 1–20§) että opetussuunnitelman (OPS2016) perusteisiin, joiden mukaan koululla ja kirjastolla on yhteinen kohderyhmä ja tavoitteet: molemmat pyrkivät edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa ja hyvinvointia. Yhteistyön avulla kirjasto toteuttaa lain määrittelemiä tehtäviään ja koulu saa tukea opetustehtävässään.

Yhteistyön tavoitteena on, että kaikilla perusopetuksen oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada kirjaston palveluita sekä tukea monilukutaitoon. Sopimuksen mukainen yhteistyö kirjataan tarkemmin koulun lukuvuosisuunnitelmaan ja kirjaston vuosisuunnitelmaan tai vastaaviin asiakirjoihin. Yhteistyötä toteutetaan vuosittain vähintään tässä sopimuksessa mainitulla minimitasolla.

Tämä sopimus on voimassa _____ - _____.

Viestintä ja vastuut

Koulun ja kirjaston johto ovat vastuussa tämän sopimuksen toteutumisesta. Viestinnästä vastaavat nimetyt yhteyshenkilöt koulussa ja kirjastoissa. Sopimuksen perusteella laadittu yhteistyösuunnitelma päivitetään säännöllisesti ja sen toteutumista arvioidaan vuosittain. Tätä työtä koordinoi kirjasto.

Varsinaisessa ohjaus- tai opastustilanteessa opettaja ja kirjaston työntekijä työskentelevät työparina. Kirjastoammattilainen vastaa oman ohjauksensa sisällöstä, mutta vastuu oppilaista ja esimerkiksi järjestyksenpidosta on opettajalla.

Minimitaso

Koulu ja kirjasto toteuttavat vuosittain vähintään kolme yhteistyömuotoa, joista yksi on luokille 0–2, yksi luokille 3–6 sekä yksi yläkoululle. Yhteistyömuodot koskettavat koko ikäluokkaa, ja toteutuneiden käyntien prosenttilukua seurataan vuosittain. Näiden lisäksi voidaan toteuttaa ylimääräisiä kirjastovierailuja, kirjavinkkausta, työpajoja yms. kulloistenkin resurssien mukaan.

0–2. luokat

Yhteistyön muoto: Ohjattu tutustumiskäynti kirjastoon tai kirjastoautoon. Vierailu tehdään joko esikoulussa tai ensimmäisellä luokalla.

Tavoite: Kirjasto pyrkii yhdessä koulun kanssa herättämään ja ylläpitämään positiivista kirjasto- ja lukemisasennetta.

Esimerkkitoteutus: Kirjastossa voidaan järjestää kirjastoseikkailu tai suunnistus, jonka aikana tutustutaan kirjallisuuteen, kirjastoon ja sen toimintaan leikinomaisesti ja toiminnallisesti. Käynnin aikana opitaan perusasioita kirjastosta, kuten lainaus, palautus, neuvon kysyminen ja itselle sopivan aineiston löytäminen.

3.–6. luokat

Yhteistyön muoto: kirjavinkkaus neljäsluokkalaisille.

Tavoite: Kirjasto ja koulu pyrkivät yhdessä tukemaan ja syventämään oppilaiden lukuharrastusta sekä ylläpitämään kirjastomyönteistä asennetta. Kirjavinkkaus ja aineiston esittely houkuttelevat lukemaan ja herättelevät lukuhalua.

Esimerkkitoteutus: Kirjavinkkaus voidaan toteuttaa joko kirjaston oman henkilöstön voimin, ostopalveluna tai virtuaalisesti. Kirjaston henkilökunta voi koota erilaisia suositus- ja kirjalistoja lapsille opettajan toiveiden mukaisesti. Vinkkaus voidaan järjestää joko koulun tai kirjaston tiloissa tai etäyhteyksien avulla.

Yläkoulu

Yhteistyön muoto: kirjavinkkaus tai toiminnallinen tutustumiskäynti kirjastoon seitsemäsluokkalaisille.

Tavoite: Kirjasto ja koulu pyrkivät yhdessä tukemaan ja syventämään oppilaiden lukuharrastusta sekä ylläpitämään kirjastomyönteistä asennetta. Lisäksi oppilas syventää kirjastonkäytön osaamistaan.

Esimerkkitoteutus: Kirjavinkkaus voidaan toteuttaa joko kirjaston oman henkilöstön voimin, ostopalveluna tai virtuaalisesti. Kirjaston henkilökunta voi koota erilaisia suositus- ja kirjalistoja nuorille opettajan toiveiden mukaisesti. Vinkkaus voidaan järjestää joko koulun tai kirjaston tiloissa tai etäyhteyksien avulla. Kirjastonkäytön hallintaa voidaan harjoitella toiminnallisesti esimerkiksi pakohuonepelin avulla.

Kirjaston yhteyshenkilö: _____

Koulun yhteyshenkilö: _____

Allekirjoitus ja päiväys

Allekirjoitus ja päiväys

Liitteet

Esimerkkejä kirjaston ja perusopetuksen yhteistyömuodoista:

Kirjasto tilantarjoajana

Kirjasto tarjoaa tilat oppimisympäristönä, näyttely- ja esiintymistilana, oleskelutilana ja tapahtumapaikkana, johon kaikilla ihmisillä jo lainkin puitteissa on oikeus. Yhteyshenkilöt tiedottavat aktiivisesti kirjaston tarjoamista palveluista ja tapahtumista.

Kirjastoauto

Kirjastoauton palvelut tarjotaan kaikille kunnassa sijaitseville kouluille, mikäli koulun läheisyydessä ei ole kiinteää kirjastopistettä. Kirjastoauton henkilökunnan kanssa on etukäteen sovittava mahdollisista tapahtumista ja toiminnoista, kuten teemapäivistä, kirjastonkäytön opastuksesta ja kirjavinkkauksesta

Yhteisökortti

Kirjastosta voi saada yhteisökortin. Yhteisökortilla voidaan lainata kirjastosta aineistoja koko koulun, luokan tai muun ryhmän tarpeisiin. Yhteisökortin säännöistä saa tarkempaa tietoa kirjastosta.

Opettajajohtoiset ryhmäkäynnit

Luokat ja ryhmät ovat tervetulleita omatoimiselle kirjastokäynnille kirjastoon. Kirjastokäyntejä on hyvä valmistella etukäteen koulussa ja opettajan on oltava mukana. Erityistarpeista on hyvä ilmoittaa ajoissa etukäteen.

Ohjatut kirjastokäynnit

Kirjasto tarjoaa ohjattuja kirjastokäyntejä. Kirjastokäynnit ovat toiminnallisia, ja ne perustuvat yhdessä tekemiseen. Käynnit voivat sisältää mm. kirjaston palveluiden esittelyä, vinkkausta, kirjastonkäytön ja tiedonhaun ohjausta tai erilaista työpapajatyöskentelyä. Myös muunlaisia ohjattuja käyntejä voidaan yhdessä opettajan kanssa suunnitella sopia. Mikäli opettaja haluaa ohjatun käynnin, on syytä olla yhteydessä kirjastoon vähintään kaksi viikkoa ennen ajankohtaa.

Kirjastonkäytön opastus

Kirjastosta löytyy monipuolisesti aineistoa ja välineitä tietojen ja taitojen kehittämiseen. Kirjastonkäytön opastusta annetaan ohjattujen kirjastokäyntien yhteydessä. Opastukseen sisältyy yleensä tutustumista kirjastossa toimimiseen, tiloihin, kokoelmiin ja palveluihin sekä oman kirjastokortin hankkimiseen, mikäli sellaista ei vielä ole. Kirjastonkäytön opastus voidaan toteuttaa esimerkiksi leikkimielisen kisailun avulla.

Tiedonhankinta- ja hallintataitojen opastaminen

Kirjasto tukee kouluja tiedonhallintataitojen opettamisessa. Tiedonhallintataitoja tarvitaan kaikissa oppiaineissa ja tiedonhaunopetus olisi hyvä integroida todellisiin oppimistehtäviin. Sekä kirjastonkäyttöä että tiedonhankintaa opastetaan toiminnallisin menetelmin joko koulun tai kirjaston tiloissa tai verkossa.

Kirjavinkkaus

Kirjasto tukee peruslukutaidon kehittymistä ja lukuharrastuksen syntymistä ja syvenemistä monin tavoin. Kirjavinkkaus ja aineiston esittely houkuttelevat lukemaan ja herättelevät lukuhaluja. Kirjavinkkaus voidaan toteuttaa joko kirjaston oman henkilöstön voimin, ostopalveluna tai virtuaalisesti. Kirjaston henkilökunta myös kokoaa erilaisia suositus- ja kirjalistoja lapsille ja nuorille.

Oheislukemistot

Oheislukemistot ovat kirjasarjoja, joita hankitaan ryhmille lainattavaksi useampi kappale samaa nimekettä. Sarjat hankitaan yhteistyössä koulujen kanssa. Koulusarjoja lainataan yleensä yhteisökortilla.

Kirjapaketit

Kirjastot kokoavat lainattavia kirjakasseja/paketteja koululuokkien toivomista aiheista ja teemoista. Käytännöistä saa tarkempaa tietoa kirjastoista. Kirjaston kautta on myös mahdollisuus tilata maksutta vieraskielistä aineistoa monikielisestä kirjastosta. Monikielisen kirjaston aineisto koostuu kirjoista, musiikista, elokuvista ja aikakauslehdistä.

Lukudiplomit ja muu lukemiseen innostava materiaali

Lukudiplomit innostavat lapsia lukemaan ja tutustumaan kirjallisuuden eri genreihin. Vaara-kirjastoissa on lukudiplomin lisäksi käytössä Vaarallinen lukumatka -materiaalipaketti, joka on suunnattu 3.-4.-luokkalaisille oppilaille. Vaaralliseen lukumatkaan sisältyy myös tehtäväpaketti. Yläkoululaisia varten meillä on käytössä Vaarallinen metrokartta, jonka avulla nuorille voi suositella kirjallisuutta. Loppuvuodesta 2021 otamme käyttöön yläkouluikäisille suunnatun lukudiplomisovelluksen.

Lukukampanjat, hankkeet ja tapahtumat

Kirjastolla ja kouluilla voi olla erilaisia yhteisiä lukukampanjoita ja hankkeita. Yhteiset kampanjat, hankkeet ja teemapäivät voivat olla valtakunnallisia, kunnallisia tai paikallisia. Niistä tiedotetaan erikseen.

Työpajat

Kirjasto ja koulu voivat suunnitella ja toteuttaa yhdessä erilaisia työpajoja esimerkiksi mediakasvatuksesta, sanataiteesta, sarjakuvasta ja digitaidoista.

Vierailut vanhempainiltoihin, henkilökunnan kokouksiin ym.

Kirjaston henkilökunta jalkautuu vanhempainiltoihin, opettajien Veso-päiviin ja muihin koulun tilaisuuksiin esimerkiksi kertomaan lukemisen tärkeydestä, kirjaston palveluista ja kullekin ikäryhmälle sopivasta kirjallisuudesta, uutuuksista ja muusta aineistosta. Esiintymisestä on sovittava hyvissä ajoin.

E-aineistot

Fyysisten kirjojen lisäksi tarjoamme myös e-aineistoja ja e-palveluja. Käytössämme on Ellibs-sovellus, jota kautta oppilaat voivat lainata äänikirjoja ja E-kirjoja maksutta. Oppilaat, joilla on lukivaikeus, voivat liittyä maksuttoman Celia-kirjaston asiakkaiksi. Celiassa on tarjolla runsaasti erilaisia äänikirjoja sekä lapsille että nuorille. Lisäksi käytössämme on PressReader- ja eMagz-palvelut, joita oppilaat pääsevät käyttämään kirjastokorttinsa avulla. Palveluissa voi lukea erilaisia aikakauslehtiä. Lisätietoa E-aineistoista saa kirjaston verkkosivuilta ja henkilökunnalta.